

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті представлено специфіку формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку. Сутність виховання патріотичних почуттів у старших дошкільників полягає у комплексному процесі, що базується на загальному розвитку особистості дитини, включаючи розвиток самосвідомості, самооцінки та емоційно-почуттєвої сфери.

Ключові слова: патріотичні почуття, національно-патріотичне виховання, діти старшого дошкільного віку.

The article presents the specifics of patriotic feelings formation in older preschool children. The essence of patriotism cultivation in older preschool children is a complex process based on the general child's personality development, including self-awareness, self-esteem, emotional and sensory sphere expansion.

Key words: patriotic feelings, national-patriotic education, older preschool children.

Питання виховання патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку є актуальним і важливим завданням сучасного суспільства. Формування патріотизму відіграє ключову роль у зміцненні національної ідентичності та розвитку громадянської свідомості. Розглянемо особливий підхід до формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку, враховуючи психологічні, педагогічні та соціокультурні аспекти цього процесу.

Громадянська складова національно-патріотичної компетентності старших дошкільників включає в себе широкий спектр знань та уявлень, пов'язаних з національною ідентичністю та загальнолюдськими цінностями. У цьому віці дитина вже має певне розуміння понять, пов'язаних зі своєю країною та іншими народами.

Теоретичний аспект формування патріотичних почуттів у дітей пов'язаний із процесом, який включає в себе розуміння та прийняття історії, культури та цінностей власної країни. Згідно з психологічними дослідженнями, дитячі роки є найбільш сприятливим періодом для формування патріотичних уявлень та почуттів. Діти старшого дошкільного віку активно вивчають світ навколо себе і сприймають інформацію про свою країну.

Старший дошкільник має відомості про свою державу, включаючи знання про її символи та історію. Він усвідомлює, що народ і національні особливості українців є частиною його життя. Дитина також має знати про національних героїв та виявляти повагу до них, а також вшановувати національні святині.

Дитина у віці 5-6 років розуміє, що рідна країна має певну територію, на якій живуть українці, і вони мають свою унікальну культуру, звичаї та мову. Він може розрізнити поняття «людство», «народ» і «нація», що допомагає йому розуміти світ навколо себе. Крім того, важливим аспектом є повага до звичаїв інших народів, що сприяє формуванню толерантного та відкритого ставлення до різноманітності культур [1, с. 15].

Один із основних принципів особливого підходу до формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку – це ігровий метод навчання. Гра є невід’ємною частиною дитячого світу та сприяє активному засвоєнню знань і цінностей. Рольові ігри, під час яких діти втілюють образи національних героїв або виконують символічні дії, допомагають дітям зрозуміти важливість патріотизму та національного самосприйняття.

Важливо створювати для дітей старшого дошкільного віку сприятливе соціокультурне середовище, де вони мають можливість вивчати історію, мистецтво, традиції та культурні цінності своєї країни. Екскурсії до музеїв, участь у святкуваннях національних свят та фестивалів сприяють усвідомленню важливості родинного, регіонального та національного спадку.

У період старшого дошкільного віку виникають значущі психологічні зміни. Дитина цього віку виявляє більше прагнень до самостійності, здатності висловити власну думку, прийняти рішення та зберегти ідентичність у групі однолітків. Існує також здатність до виконання простих обов’язків та виконання доручень дорослих. У цьому віці, який припадає на 6-7 років, психологічні риси виражаються в емоційності та чутливості, а також в стабільності співпереживань.

Серед інших аспектів, характерних для цього віку, є значуща наслідуваність. Це властивість дитячої психіки, коли діти наслідують дорослих у діях, стилі поведінки та способах взаємодії, як позитивних, так і негативних. Вони є досить вразливими перед зовнішніми впливами, і тому створення сприятливого соціального оточення має важливе значення для формування загальнолюдських цінностей.

Педагоги та батьки відіграють важливу роль у формуванні патріотичних почуттів дітей. Вони повинні бути прикладом патріотизму та заохочувати дітей вивчати і розуміти свою культуру та історію. Спільна робота вихователів та родини націлена на створення сприятливого середовища для розвитку патріотичних почуттів.

Враховуючи культурно-історичний аспект у процесі навчання та виховання дітей, важливо прагнути до більш активного та емоційного підходу. Це допомагає не лише збагатити знання, але й надати їм особистого значення та важливості. Працюючи над формуванням патріотичних почуттів у дітей, ми сприяємо розвитку національної свідомості та глибокому розумінню культурних та історичних цінностей України [3].

Розглядаючи вищезначене виховне завдання, треба звернути увагу на зростаючий негативний вплив, який сучасне суспільство отримує від телебачення, інтернету та інших медійних ресурсів. Вони значно

перевищили вплив, який здійснюють сім'я, школа та інші соціальні інститути. Зараз людині, чи то молодій, чи дорослій, дуже складно розрізнити власні переконання, думки та бажання від тих, що на неї нав'язуються ззовні. Одним з від'ємних аспектів виховання дітей і молоді є відсутність чітких життєвих орієнтирів, деградація життєвих принципів та моральних цінностей. Саме тому питання патріотичного виховання дітей стає особливо актуальним.

Патріотичні почуття відносяться до вищих духовно-моральних утворень, вони складаються зі ставлень до різних видів довкілля (природного, соціального), до себе, до інших людей. Складовими патріотичних почуттів є: любов до рідної природи; шанування рідної мови; почуття приналежності до свого народу та держави; гордість за героїчні подвиги минулого та сьогодення; повага до історії свого народу, його традицій, менталітету, вірувань тощо.

Ознайомлення з національними традиціями допомагає дошкільникам розширити своє емоційне сприйняття та знання про довкілля, родину та Батьківщину.

Необхідно пам'ятати, що наша країна – це не лише матеріальне середовище, але й наша спільнота. У цей час важливо об'єднатися та подолати виклики. Спільне бажання бачити Україну міцною, мирною та процвітаючою допоможе здолати будь-які труднощі [2, с. 12].

Формування патріотичних почуттів у дітей старшого дошкільного віку є важливим завданням виховання. Особливий підхід до цього процесу, який враховує психологічні особливості дітей та використовує ігровий метод навчання, сприяє поглибленню розуміння та внутрішнього прийняття національних цінностей та ідентичності. Роль педагогів та родини в цьому процесі надзвичайно важлива, і їх спільна робота сприяє створенню патріотичного середовища для дітей старшого дошкільного віку, яке сприяє їхньому гармонійному розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Байер О. Оцінюємо соціально-громадянську компетентність дошкільників. Вихователь-методист дошкільного закладу, 2022. № 11. С. 15.
2. Гавриш Н.В. Виховуємо патріотів змалечку. Вихователь-методист дошкільного закладу, 2022. № 5. С. 12.
3. Українське народознавство: навч. посібн. За ред. С.П. Павлюка. 2-ге вид. К.: Знання, 2004. 570 с.

Науковий керівник кандидатка педагогічних наук доцентка Анісімова О.Е.